

Talepapir som blev brugt ved foretræde for Kulturudvalget onsdag den 19. april 2006 fra Peter Spies, jf. KUU alm. del – bilag 128 og svar på spm. 68.

Mit navn er Peter Spies. Jeg er komponist, fortinsvis indenfor musicals. Først og fremmest vil jeg gerne sige tak fordi jeg måtte komme.

Jeg vil her redegøre for nogle problemer i det storkøbenhavnske teater.

Teaterkrise

Mange teatre indenfor DST er i stor krise med hensyn til økonomi og tilskuertal. Siden 1990 er der lukket 7 teatre, senest Gladsaxe, og 2-3 andre teatre hænger i en tynd tråd, kun holdt i live af “katastrofe-fonde” etc.

Samtidig oplever private teatre publikums-tilstrømning i hundredetusindvis på trods af, at de ikke modtager den to-cifrede millionstøtte, der hvert år tildeles DST-teatrene pr. automatik. Man bliver derfor nødt til at analysere hvorfor det går så skidt for mange af DST’ teatre.

Ifølge DST’s egen målsætning skulle tilskudene sikre, at skatteborgerne fik “et alsidigt og kvalitetspræget repertoire”. Resultatet har været det stik modsatte.

Et tag-selv-bord, hvor teaterlederne påtager sig opgaver som dramatikere, instruktører (i visse tilfælde også hovedrolleindehavere) på bekostning af mere kompetente professionelle dramatikere og instruktører.

Kigger man på det samlede repertoire på de 6 store DST-teatre de seneste 14 år, vil bemærke, at ni teaterledere står som instruktør og/eller dramatikere på mere end halvdelen af alle opsætninger.

Kigger man i samme periode på, hvad der er blevet opført af ny dansk dramatik, opdager man, at fem teaterledere står for over 60% af opsætningerne. Så når DST i sin målsætning skal udvise “særlig hensyntagen til værker af danske dramatikere”, er det primært den fungerende teaterleder der nyder godt af det.

I øvrigt er langt størstedelen af denne “nyskrevne danske dramatik” ikke engang originale værker, men bare variationer over et 100-årige gamle historier.

(Kameliadamen, Aladdin, Nattergalen, Jekkyl & Hyde, Gøngehøvdingen etc.)

Når man så ser på de etablerede forestillinger, er der i høj grad også tale om, at man kører i ring og spiller de samme forestillinger igen og igen.

Man skal huske på, at hver gang man går ind og støtter et teater, bremser man for en masse private projekter, der ikke kan konkurrere på lige fod.

Denne konkurrence-forvriddning er således med til svække alsidigheden og defor medvirkende til den dalende publikumsinteresse.

Forskel på Film og Teater

Dansk film går forrygende i disse år. 2005 slog alle rekorder og 6 ud af de 10 mest sete film var danske. Dette skyldes ikke mindst fire aspekter:

1. Alsidighed

Ser man på de 128 film fra år 2000 til i dag, vil man opdage at der i det kreative led (manuskriptforfatter/instruktør) er 152 personer og i det administrative led er 75. Altså sammenlagt 237 forskellige personer.

I teaterverdenen står 9 teaterledere som producent, instruktør og/eller forfatter på langt over halvdelen af opsætningerne. De resterende opsætninger er også i høj grad præget af Tordenskjolds soldater.

Med til alsidigheden hører også kønsfordelingen. Hvis man kigger på dansk film, udgør kvinderne ca. 30% af det administrative og kreative led.

I teatret udgør kvinderne ca. 6%.

2. Originalitet

I over 90% af de danske film er der tale om en splinterny original historie. I teatret er der kun i ca. 10 % tale om nyskrevne historier. Resten er enten etablerede forestillinger ("Annie Get Your Gun, Cabaret") eller variationer af gamle værker (Shakespeare, H.C. Andersen etc.)

3. Uddannelse

Den Danske Filmskole optager hvert andet år optager 6 elever til manuskriptforfatter-linien og 6-8 elever til instruktør-linien. Vi har således folk, der bruger flere år af deres liv, på at uddanne sig på netop disse felter.

Resultatet er til at få øje på: Lars von Trier, Thomas Vinterberg, Susanne Bier, Anders Thomas Jensen, Per Fly, Bille August, Lone Scherfig, Pernille Fischer Christensen, Niels Arden Oplev, Ole Christian Madsen, Søren Fauli, Kim Fupz Aakeson, Jonas Elmer etc. etc.

Til sammenligning har Statens Teaterskole siden 1972 haft en sceneinstruktør-linie der optager 2 elever om året. Der burde således være næsten 70 uddannede sceneinstruktører ude i branchen.

De udgør dog en forsvindende lille andel af opsætningerne på DST-teatrene.

Kun ni af dem har fået chancen i de seneste 14 år. Og vi taler om sammenlagt 15 forestillinger ud af de 237 opsætninger.

Det må enten betyde, at uddannelsen ikke er god nok, eller også at de ikke har en chance for at komme til, fordi teaterlederne prioriterer anderledes.

Her er dog ikke medregnet Peter Langdal, der godt nok er uddannet instruktør på Statens Teaterskole, men han er også teaterleder og har således instrueret mere end 30 forestillinger på sit eget teater.

Dansk film har en meget mere professionel attitude. Det er oftest personer med handelsmæssig uddannelse, der står for økonomi og administration, det er uddannede manuskriptforfattere, der skriver manuskripter og det er uddannede instruktører, der instruerer.

I teatret er det nok bare at være skuespiller ...

4. Kvalitetskontrol i bevillingsledet

Hvis en dansk film skal modtage offentlig støtte, skal projektets først godkendes af en filmkonsulent, der således er statens garant for alsidighed og kvalitet.

I teatret mangler den "stopklods". VI har DST, som bevilger støtten, men ikke blande sig. Jævnfør Teaterloven § 31:

Der må ikke uden kulturministerens godkendelse gøres indskrænkninger i teaterledelsens ret til frit og uafhængigt at træffe bestemmelse om repertoire, engagement og øvrige kunstneriske spørgsmål.

Og vi har teatrenes bestyrelser som heller ikke har nogen indflydelse. Jvf. Gladsaxe Teaters bestyrelsesvedtægt § 12:

Der må ikke uden kulturministeriets godkendelse gøres indskrænkninger i den kunstneriske leders ret til frit og uafhængigt at træffe bestemmelse om repertoire, engagement og øvrige kunstneriske spørgsmål.

I praksis bliver der således udstedt en blanco-check direkte til teaterlederen og ingen følger op på om kravene til alsidighed og kvalitet bliver indfriet.

Det er ikke alle teaterledere, der er modne nok til at håndtere sådan et ansvar. Så når Enevold udtaler at alle beslutninger er godkendt af bestyrelsen er det en sandhed med modifikationer al den stund at bestyrelsen reelt ikke har andet valg.

I 2005 var der to bestyrelsesmedlemmer, der tillod sig at protestere, hvorefter de røg ud af bestyrelsen og blev i øvrigt ikke erstattet af andre.

Hvad angår DST's bestyrelse finder jeg det også bekymrende at én af de tre teatersagkyndige, Peter Schaufus, i løbet af 2004 og 2005 melder afbud til 13 ud af 13 bestyrelsesmøder. De to andre teatersagkyndige har henholdsvis 30 og 50% fravær ved møderne.

Omvendt kan man spørge, om der overhovedet er brug for teatersagkyndige i en bestyrelse, der ikke har indflydelse på "*repertoire, engagement eller øvrige kunstneriske spørgsmål.*"

Konklusion

Hvis vi skal undgå at der lukker flere teatre, skal der tænkes meget mere seriøst og professionelt, både i København og resten af landet. Vækstfasen og uddannelsen skal tages ligeså alvorligt som det er tilfældet i filmverdenen. Og så har vi brug for meget bredere kreativt felt, gerne med en masse nye unge kræfter.

Det er ikke nok at diskutere om tilskudene er halvandet procent større eller lavere end sidste år, man bliver også nødt til at gå ind at tale om kvaliteten af de forestillinger, der bliver opsat.